

סיכום הנסיעה לקברות הצדיקים

חזרנו ברוך השם ממסע תפילות בקברות צדיקים, וזכינו להיות בציון של הצדיקים הקדושים, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב - סנגורן של ישראל, (וב"ה סידרו את הציון שלו, וגם גילו שמקום הציון האמיתי הוא כמה מטרים ליד הציון שהיה, ואפי' סידרו גשר), אחר כך הגענו לרבי ישראל בעל שם טוב, ואל נכדיו הקדושים רבי ברוך ממעזיבוז, ורבי אפרים מסלדיקוב, והייתה לנו שמחה גדולה.

אצל הבעל שם טוב הקדוש, דיברנו מעניין ההתבטלות, והזכרנו את חידוש הבעש"ט על הפסוק "מ-אינ' יבוא עזרי", כשאדם מחשיב עצמו ל'אינ', הוא זוכה לקבל עזרה וישועה מאת השי"ת כלומר מי שמבטל עצמו לגמרי, זוכה שהקב"ה יעזור לו. הקב"ה מאוד אוהב את הענווים, ונותן להם עזרה וישועה. ומשם זכינו לנסוע לברסלב לרבי נתן הקדוש, (ובדרך דיברנו על זה, שכל ההישארות של תורת רבנו הנחל נובע מקור חכמה הכל בזכות רבי נתן, ואנשי ברסלב היו דורשים בו את הפסוק: "ולא נתן למוט רגלינו", אלמלא רבי נתן לא היה נשאר שום דבר מרבנו ח"ו). וזכינו לומר שם את התיקון הכללי עם כל התפילה בהתרגשות גדולה, וכל מילה ומילה בתפילה הקדושה של רבי נתן בערה לנו בלב. ומשם עלינו אל קודש הקודשים לציון הקדוש של רבנו נחמן מאומן אור האורות, וברוך השם הייתה לנו שבת מרוממת, עם אהבה ופירגון ודיבוק חברים, ובשמחה גדולה. וזכינו ללמוד בציון הקדוש את ספרי רבנו, וזכינו להשפעות ומתנות ולדבר הרבה דיבורים של התחזקות. בהתחלה רציתי להכין מה לדבר בשבת קודש, אבל גם מצד הזמן שלא היה, וגם ההרגשה שלי היתה שיותר טוב לזרום עם המציאות, בלי 'צמצום המוחין' למה שהוכן, אלא לתת למציאות להיכנס למוח ולדבר, וזכינו להרבה דיבורים טובים שיצאו מהלב ונכנסו ללבבות של כולם.

הקשר בין מסכת שקלים לבין מסכת יומא

זכינו הערב לשמחה נוספת, לעשות סיום מסכת שקלים, וגם התחלנו את המשנה הראשונה של מסכת יומא, והמאירי ועוד ראשונים מסבירים את הקשר בין סדר המסכתות. והיום בהשגחה פרטית כשהכנתי את השיעור, ורציתי להסביר את הקשר בין סוף פרשת שמיני לפרשת תזריע, גיליתי שזהו בדיוק הקשר בין מסכת שקלים ומסכת יומא. ותראו איך שהתורה הקדושה כל כך מתחברת מכל הקצוות. כשסיימנו את מסכת פסחים והתחלנו מסכת שקלים, דיברנו על כך, שהמיוחד במסכת שקלים שהיא המסכת היחידה מהתלמוד הירושלמי שנכנסה לתוך הסדר של

התלמוד הבבלי, יש הרבה אנשים ואפי' בני תורה שמגיעים עד 120 שלהם, ולא למדו בכלל גמרא ירושלמי, אבל את מסכת שקלים ברוך ה' כן לומדים, כי היא נדפסה עם התלמוד בבלי, וגם היא בסדר הלימוד בדף היומי. ולכן אפשר לומר שמסכת שקלים היא הנציגה של כל התלמוד ירושלמי, והיא נכנסת בין 'פסחים' לבין 'יומא'. וכל לומדי הדף היומי זכו ללמוד את מסכת שקלים הנציגה של התלמוד הירושלמי.

וביאור הקשר: מי שסידר את התלמוד ירושלמי היה רבי יוחנן (שהיה מגדולי וחשובי האמוראים בארץ ישראל בדור הראשון והשני), ומצאתי ב"ה לפי זה קשר נפלא בין מסכת שקלים לבין מסכת יומא, כי הכי טוב כשרוצים למצוא קשר, הולכים להתחלה. אז מהי ההתחלה והדבר הראשון שידוע לנו על רבי יוחנן? מובא בגמרא ביומא (דף פב:), (זה בפרק יום הכיפורים, כל המסכת כולה היא הכנה כדי להגיע לפרק שמיני העוסק בכל ההלכות של יום הכיפורים הנהוגים בזמננו, כי רוב המסכת עוסקת בעבודת יהו"כ בבית המקדש שיבנה במהרה, אבל פרק השמיני זה הפרק שהוא הלכה למעשה) שכשאמא של רבי יוחנן היתה בהריון היא הריחה ריח מאכל ביום הכפורים ואחז אותה בולמוס, והייתה מסוכנת מאוד, (לפי ההלכה אשה בהריון שיש לה בולמוס ביה"כ ומבקשת לאכול חושים שלא יהיה נזק לה ולתינוק, ומותר לה לאכול, אבל קודם לכן לחושים לה באוץ שהיום ייה"כ, ואם היא עדיין רוצה נותנים לה לאכול) באו חכמים ולחשו לה באוץ: "יום כיפור היום", ומיד היא לא רצתה יותר לאכול, זהו נגמר הדבר.

רבי יוחנן נולד בזכות מסירות נפש, ודורשת עליו הגמרא את הפסוק "בטרם אצרך בבטן ידעתך נביא... הקדשתיך". יוצא שהקדושה והגדולה של רבי יוחנן היא בזכות יום הכיפורים. לכן מסכת שקלים (שהיא הנציגה של התלמוד ירושלמי) היא מגיעה לפני הלידה של מסכת יומא, וה'עיבור' שקודם הלידה זה מסכת שקלים מהתלמוד ירושלמי. וזה חידוש נפלא למה זכה התלמוד ירושלמי להיכנס פה לסדר של הבבלי בחיבור בין פסחים לבין מסכת יומא העוסקת בענין יום כיפורים, כי עוד מעט נולד רבי יוחנן, שהיה מרא דארעא דארץ ישראל. (אמנם זה נאמר תלמידו רבי אלעזר וכמובא ביומא ט' ע"ב) אבל כל שכן הרב שלו רבי יוחנן שהיה גדול הדור ומרא דארעא דארץ ישראל, כמו שלמדנו במסכת שקלים (דף ז:): כל מה שאומר רבי אלעזר, הכול בשמך רבי יוחנן. וזהו הקשר בין מסכתות שקלים ו'יומא'.

הקשר בין סוף פרשת שמיני לתחילת פרשת תזריע

וכעת תשמעו משהו פלא פלאות !!! זהו גם כן הקשר הנפלא בין פרשת שמיני לפרשת תזריע. (זה ממש לראות את אמת תורתנו הקדושה, כשרואים שמאיפה שאתה לא בא, כל התורה היא אחת, או אתה יודע: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", כשאתה רואה שהתורה היא אחת, או אתה רואה ומבין שהקב"ה הוא אחד). ותראו את הפלא. בסוף פרשת שמיני כתוב את עניין מאכלות אסורות, למרות שזה לא כ"כ קשור לתחילת הפרשה (העוסקת ביום שמיני למילואים, נדב ואביהו שהקריבו אש זרה, איסור שתיית

(ויקרא טו, ו) "וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ", ודורשת המשנה: 'ביתו' זו אשתו, ולכן כדי שתהיה כפרה הוא צריך אשה, כי אם אין לו אשה אז הוא לא בקדושה כמו שצריך, והכפרה לא נעשית.

והעניין הזה הוא לא רק בכהן גדול, ובפרט בזמן הזה שאין לנו כהן גדול, אלא זה גם כל אדם בבית שלו, הוא גם כן צריך להיות בקדושה הזאת של כהן גדול, וכשאתה רוצה לכפר על הבית שלך, או צדיק שרוצה לכפר על התלמידים שלו, הדבר הראשון שאתה צריך זה שתהיה נשוי עם אישה. ידוע שהרב כדורי הצדיק זיע"א, התחתן קרוב לגיל 100 עם אשתו השלישית, ולכאורה מה היה חסר לו בחיים, הרי היה מי שיטפל בו. אלא שהעיקר זה לא להיות לבד, ובלשון הקבלה לא להיות 'פ'לג גופא', כשאדם נשוי, הוא כלי שלם, הוא כלי שמכיל ברכה, והחידוש של המשנה, שלא רק שהוא יכול להכיל ברכה, אלא הוא יכול לעשות כפרה על כל עם ישראל. ולכן אף על פי שזה חשש כזה רחוק שאשתו תמות עכשיו קודם יום כיפור, בכל אופן לא לוקחים סיכון, ומתקנים לו אישה אחרת שאם ח"ו תיפטר אשתו, כבר יש לו אישה אחרת מוכנה, כדי שהכהן הגדול לא יישאר רגע אחד בלי אישה, כי אם הוא בלי אישה, הוא לא יכול לעשות כפרה על עם ישראל.

עצה טובה שאדם יכול להיעזר בה, כי הרי שני יהודים שלוש דעות קל וחומר בעל ואישה שהם ארבע דעות, (ובדף הלצה כמו שאמרו בגמ' בפסחים ק"ב: שלמדנו לא מוזן ארבע דעות במיטה), יש הרבה דעות בבית, אתה אומר כך, ואשתך אומרת כך, ושניכם מחליפים כל פעם את דעתכם (יחד זה ארבע). והכל מתוך מקום טוב, כי שניכם ודאי כוונתכם לטובה, להנהיג את הבית ואת הילדים יותר טוב, אבל זה גורם מחלוקות, והרבה דברים לא טובים, בפרט כשיש התמודדויות. אך כשאדם יודע שכל בחינת כפרת עוונות שלו, היא בזכות האישה כמו שכתוב: "וכיפר בעדו ובעד ביתו", והוא מייקר את אשתו, הוא זוכה ומרוויח שיהיה לו שלום בית אמיתי עם אשתו, והקב"ה אמר (במשנה בסוף עוקצין): "לא מצאתי כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום", ויש לו ברכה והחיים שלו הכי טובים, יפים ונעימים.

הגמרא בסנהדרין (דף ק:), "אשה יפה אשרי בעלה, מספר ימיו כפלים", ז"א שמי שזוכה לאשה יפה (הכוונה יפה זה בכל הבחינות רוחנית וגשמית), כאילו חי את חיינו פעמיים, אם הוא נפטר בגיל 90 זה כאילו הוא חי 180 שנה, מרוב שהיה לו טוב וכיף בחיים. ומי קובע אם יהיה לך כיף בחיים או לא, חלק גדול מזה אתה קובע בעצמך, ובאמת אתה יכול לגרום לעצמך שיהיו לך חיים טובים עם האישה שבחרת והתחתנת איתה. [ואני תמיד אומר, הרי בחור שמכיר בחורה, יש לו הרבה זמן לחשוב ולברר אם היא מתאימה לו, ואח"כ הוא אוהב אותה ורוצה אותה, ומתחתן. ובסוף הוא בא עם תלונות שהיא לא בסדר והיא כך וכך, וחס ושלום היא רעה וכו'. ואז אני

יין ושיכר לכהנים, שיער החטאת וכו'), ופתאום נושא חדש, התורה מביאה את סימני החיות והבהמות והדגים הטהורים, וכן את המינים ואת העופות הטמאים האסורים לאכילה, ומיד אחר כך – באה פרשת "אישה כי תזריע וילדה זכר וכו'", וקשה איך זה מתקשר עם כל העניין של מאכלות אסורות?

מסופר על הגאון מוילנא (שכפשוטו הוא נולד גאון, כבר בגיל 3 הוא ידע את כל התנ"ך בעל פה, בגיל 6 או 7 סיים את הש"ס, היה נשמה מאוד פלאית) שאלו אותו בגיל 6 את השאלה הזו, מה הקשר בין סוף פרשת שמיני לבין אישה כי תזריע וילדה זכר? והוא ענה להם הקשר פשוט, הרי אם אדם אוכל ביום כיפור, זה בחינה של מאכלות אסורות, כי זה זמן שאסור בו לאכול, וכן אשה מעוברת שהיא בהריון והתאוותה לאכול ביום כיפור, כמו בסיפור עם אמו של ר' יוחנן שלחשו לה שיום כיפור, וכששמעה כן מיד לא רצתה לאכול, לעומת זאת הגמ' מספרת שם, שהייתה עוד אשה שהתאוותה לאכול, ולחשו לה שיום כיפור, ועדיין אמרה: 'תנו לי לאכול', ונתנו לה לאכול ביום כיפור, ונולד ממנה שבתאי אוצר פרי שהיה רשע. מה הסיפור שלו? הוא היה עשיר גדול, וכשהיה חוסר בתבואה מה הוא היה עושה? הוא היה קונה את כל התבואה, והיה מפקיע את השערים ומוכר אותה ביוקר, והוא גרם שהרבה אנשים סבלו רעב, כי לא היה להם כסף, וזה נקרא 'נבל ברשות התורה', כי לכאורה מה הוא עשה, הוא לא גנב מאף אחד, הוא רק קנה את התבואה ומכר אותה, אבל מעשיו גרמו שכולם יסבלו ויהיו רעבים, ורק הוא יהיה עשיר, וזה 'שבתאי אוצר פרי', שהגיע לידי כך בגלל שאמא שלו אכלה ביום כיפור, אפי' שזה על פי הדין, זה 'נבל ברשות התורה', מותר לאשה הרה שרעבה לאכול ביום כיפור, אבל אחת ששומעת באוזן שזה יום כיפור ולא מפסיק לה הבולמוס, זה כבר בחינה של 'נבל ברשות התורה', ולכן היא ילדה בן כזה.

אומר הגאון מוילנא, "אישה כי תזריע וילדה זכר", אתה רוצה לדעת מי זה הזכר, הילד שהיא תלד? זה תלוי במה שהיא אכלה בהריון, אם היא אכלה מאכלים קדושים, ושמרה על קדושת האכילה, היא תלד ילד צדיק וקדוש, אבל אם ח"ו אכלה איסור, אפילו שעשתה זאת על פי ההלכה, אבל היא לא עשתה מה שמצפים ממנה בשמים שתעשה, הילד לא יהיה קדוש וצדיק אלא ההיפך ח"ו. וזה פלא פלאות שהקשר בין פרשת שמיני לפרשת תזריע, יהיה הקשר בין מסכת שקלים ומסכת יומא. היה לי ממש שמחה גדולה מהחידוש הזה, כי ברגע שאתה רואה שהדברים מתאימים, אתה יודע שהחידוש הוא אמיתי.

המשנה ביומא מחזקת כל אדם שיהיה נשוי עם שלום בבית

המשנה ראשונה ביומא (שהתחלנו אותה היום) אמרה: שמתקנים לכ"ג אישה אחרת שמא תמות אשתו, ואם ח"ו אין לו אישה, אז הכפרה של יום כיפור לא תהיה, כי הוא חייב שיתקיים בו הפסוק

איש ואשתו), אומר: "ודע, שהיות והדם מזון הגוף, ונהפך לגוף, והדם הוא כפי טבע המזון שנעשה ממנו, ראוי לך לדעת, כי בהיות המזון עב ועכור, יהיה הדם הנעשה ממנו עב ועכור". הרי 99% מהחולאים זה ממה שאדם אכל ומהכמויות שאכל, ומזה מגיע מחלות רח"ל, וכמו שכתב הרמב"ם (דעות ד, כ) "כָּל הַמְּנַהֵיג עֲצָמוּ בְּדָרְכִים אֵלּוּ שְׁהָרִינוּ, אֲנִי עָרַב לוֹ שְׂאִינוּ כָּא לַיְדֵי חוּלֵי כָּל יָמָיו עַד שְׁיִקְוֶין הַרְבֵּה וְיָמוּת' וְאִינוּ צָרִיךְ לְרֹפֵא. וְיִהְיֶה גּוֹפּוֹ שְׁלֵם וְעוֹמֵד עַל בְּרִיּוֹ כָּל יָמָיו, אֲלֵא א"כ הֵיךְ גּוֹפּוֹ רַע מִתְחִילַת בְּרִיתוֹ, ע"כ. ולכן אומר הרמב"ן, שאם אכל מזון טוב, אז הדם יהיה כמותו.

למה אסור לנו לאכול מאכלות אסורות בגלל שהקב"ה יודע שטבע היהודי – שהמאכלות האלה מזיקות לו ובעיקר לנפש העדינה של היהודי, הרי כולם מבינים שמלכה או נסיכה עדינה לא יכולות לאכול את המזון שאוכלים הכפריים, ואם היא תאכל את המזון של הכפרי עם כל הלכלוך, היא מיד תחלה ואפילו תמות, אנחנו יהודים נסיכים ובנים של מלך, "אתה בחרתנו מכל העמים", המלך אוכל מזונות עדינים ומשובחים. ממשיך הרמב"ן: "ולפיכך הבדילנו השי"ת בתורתו הקדושה ממאכלות אסורות שאסרן עלינו, קצתן מטמטמים את הלב כחלב ודם, וקצתן אותם שמעייזים את הפנים כחיות ועופות ובהמות הדורסים", ואחד הסימנים של עוף טמא וכן של החיות והבהמות האסורות, זה שהם דורסים, הם אכזריים, יש להם אכזריות איך שהם תופסים את טרפם ואוכל אותו בגסות, למשל חתול הוא אכזרי איך שהוא תופס את העכבר באכזריות ומתעלל בו מכאיב לו, נותן לו קצת לברוח ושוב תופס אותו, עד שהוא הורג אותו, והרבה פעמים הוא אפי' לא אוכל אותו אלא רק מתעלל בו באכזריות, אך לעומת זאת אצל החיות הטהורות יש להן טבע עדין אין להם אכזריות. ומה שאדם אוכל זה נהפך לדם שלו, נהפך לטבע שלו, ולכן הזהיר אותנו הקב"ה שלא נאכל מאלו המינים שהם מקנים לאוכל אותם טבע אכזרי, היפך טבע היהודי הרחמן. ואומר הרמב"ן: "ומקצתם שסוגרים דלתי התבונה והחכמה, והן הארנבת, שפן, וחזיר ודומיהם, וקצתן שמולידיים כמה מיני חולאים קשים ורעים, כמו שרצי הארץ והמים.

וכעת הרמב"ן מבאר את סמיכות הפרשיות האלו ואומר: "ודע, שהיות הדבר כמו שאמרנו, סמך השם יתברך בתורתו הקדושה פרשת "אישה כי תזריע" ומאכלות אסורות, וסמך מצד אחר פרשת נגעים, להודיע שאם ייבדל אדם מהמאכלות הרעים שכתובים בפרשת שמיני, יהיו לו בנים הגונים קדושים וטהורים, ואם לאו, הרי נגעים מתחדשים עליהם מצד טיפת הזרע שהייתה מאותן מאכלות אסורות ומשוקצות". הרמב"ן אומר פה דבר מופלא, למה פרשת 'אישה כי תזריע' נמצאת באמצע בין מאכלות אסורות לבין פרשת נגעים? לומר לך, שאם אדם שומר את עצמו ממאכלות אסורות, אז אשתו תלד בנים טובים קדושים וטהורים, ואם לא, אז הילדים האלה יהיו בעלי נגעים בנפש ובגוף ח"ו.

שואל אותו, וכי היית אז כזה טיפש, שעכשיו אתה בא ואומר שהכול רע ולא בסדר אצלה?!, הרי אם הייתי אומר לך על דבר אחר שעשית כאלה טעויות, היית צועק, ואומר: "אני לא טיפש, אני יודע מה שאני עושה...". נישואין זה הדבר הכי חשוב בחיים, ואתה טוען לי שעשית טעות חייך, איפה היה השכל שלך, הרי אתה מחזיק את עצמך לאדם חכם, אתה סומך על עצמך, אתה עושה השקעות גדולות, ואתה אדם כזה מוצלח, ודווקא בדבר הכי חשוב בחיים טעית ככה?... אדוני היקר, לא טעית בכלל, היצר הרע התלבש פה באמצע (ע' שיחות הר"ן שיחה רס"ג), ולכן החיים שלך נראים ככה, תבין אתה זכית באישה טובה, והכל באמת טוב, רק אל תיתן ליצר הרע להיכנס לכאן, ובעזרת השם תזכה לחיים טובים). ובאמת ככל שאדם יעריך את אשתו יותר ויכבד אותה, הוא יזכה לשלום בית ופרנסה בשפע.

הדבר שגורם לאישה להבין שאתה מעריך אותה, זה הפירגון שלך, והמחמאות שאתה נותן לה, ואז יש לה יותר ביטחון והיא אשה שמחה, מה שמשפיע עליך הרבה פרנסה מהשמים, (כמו שדורשת הגמרא [ב"מ נט.] עה"פ "ולאברם הטיב בעבורה", "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו", וכן רבא אמר לבני מחזא: "אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו", – תייקרו ותכבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו). משום מה הרבה גברים מתנהגים בבית כמו שייח', הוא מדבר לאשתו בצורה לא יפה, וצועק עליה, כדי שתעשה את רצונו, אנחנו לא שייחיים, אנחנו בני אדם בן-אדם הוא לא שייח', בן-אדם הוא מי שיודע להגיד תודה יפה על מה שאשתו עשתה בשבילו, אם היא הכינה לך מאכל טעים, תגיד לה בפה מלא: 'אשתי היקרה תודה על האוכל הטעים שעשית', תגיד לאשה כזה משפט, האישה זורחת, שיבחת אותה, היא לא תשגע אותך, כי כיף לה איתך (כי בד"כ כשאשה לא מרגישה מוערכת ע"י בעלה היא עצובה וחסרה, ואז היא יודעת לעשות בעיות). אדם צריך לדעת לתת פירגון, ולומר לאשתו כמה שהוא אוהב אותה, כמה שהיא יפה וטובה, ויאמר לה דברים טובים ונעימים, ואתה הראשון שתקצור את הפירות, "וכיפר בעדו בעד ביתו" ביתו זו אשתו. תהיה בן-אדם בבית שלך, יש הרבה אנשים שיודעים לחייך ולפרגן לאנשים בחוץ, אבל בבית ה' ירחם, קודם כל צריך "ובעד ביתו" – תפרגן בבית שלך לאשה.

דברי הרמב"ן בענין קדושת המאכלים המשפיעים על הוולד

זכינו היום סעודת סיום מסכת, שהיא גם סעודת מצווה, ואני רוצה לדבר על העניין של קדושת המאכלים. נפתח בדברי הרמב"ן ב'איגרת הקודש' [פרק ד'] (אנחנו מכירים בעיקר את פירוש הרמב"ן לתורה, וכן את פירושו על הש"ס, הרמב"ן היה מגדולי חכמי ספרד הראשונים, והוא היה רבם של הרשב"א והרישב"א, ושל הר"ן. ומעיד האר"י ז"ל שכל מה שהרמב"ן כתב בחיבורו לתורה, הוא זכה לכונן בדבריו על פי הקבלה האמיתית. יש ספר כתבי הרמב"ן, ושמה ליקטו כמה ספרים של הרמב"ן, וביניהם 'תורת האדם', 'איגרת הקודש', פירוש על איוב, שיר השירים, ועוד). הרמב"ן ב'איגרת הקודש' (העוסק בענייני הקדושה שבין

להקפיד מאוד על הכשר טוב ומהודר גם שעולה יותר קצת

וזה עניין כשרות המאכלים. אדם שסומך על כשרות רגילה, צריך לדעת שזה לא מספיק, 'כשר' של רבנות זה אולי טוב בשביל שלא תאכל דבר שהוא ודאי אסור מהתורה, אבל מדי ספק איסורים לא יצא ידי חובה. אני בעצמי ביקרתי במשחטה, וראיתי שמה שיש לייין שבודקים אותו, והרבה מהעופות שהם לא 'חלק', בגלל שנולדה בהם שאלה, הם לא זורקים אותם לפח, אלא מעבירים אותם לליין של הכשר, וזה בסדר, זה לפי ההוראות של הרבנות, אבל הרבה פעמים זה ממש דברים שיש בהם בעיה מבחינת ההלכה, וצריך הרבה היתרים וקולות להקל בהם כדי להתיר. וכל זאת מלבד זה שההשגחה היא פחות טובה, ויש הרבה חששות איסור. נכון שהאוכל המהודר בכשרות טובה עולה קצת יותר, ובאופן כללי כל החיים של יהודי עולים יותר יקר, ולכן הקב"ה מקציב לנו שומרי המצוות – פרנסה כפי מה שאנו צריכים, הקב"ה יודע שהחיים שלך בתור יהודי עולים יותר, החינוך עולה יותר וגם האוכל, ההידור במצוות עולה יותר, ויש לנו ברכה מיוחדת. מצד שני, אנחנו לא צריכים להוציא הרבה כסף על 'תרבות' (תרבות אנשים חטאים) ועל כל מיני בילויים ושטיוות, שהם שורפים את הכסף ואת הזמן היקר, וזה ממש פלא פלאות הרבה אברכים חיים ממשכורת של 5000 שקל שלו ושל אשתו, ועם כמה ילדים, והם מסתדרים ברוך השם, לעומת זאת חילוני שחי ממשכורת של 40,000 שקל בקושי גומר את החודש, והוא במינוס ענק, והחרדי אין לו חובות כאלה, אמנם במספרים זה משוה מסובך להסביר איך זה קורה, אבל תכלית בסוף היום האברך חי טוב מאוד ב"ה, הוא מוציא על אוכל הרבה כסף בגלל שהמשפחה שלו גדולה ובגלל שהוא קונה כשרויות מהודרות, והקב"ה מברך אותו ובדרך כלל לא חסר כלום.

הרמב"ן מסביר שהנקודה הזאת מועילה ללדת ילדים טובים, מי לא רוצה ילדים טובים? מי רוצה ילדים שיעשו בלאגן ויתמרדו נגדו ח"ו? הרי הסבל הכי גדול יכול להיות מהידלים, כמו שכתוב בגמרא בסוף סוטה: "אויבי איש אנשי ביתו", שח"ו אדם יש לו בתוך הבית אופוזיציה נגדו, הוא משתגע, וכשהילד מתחצף אליו הוא משתגע, בפרט שהוא זוכר איך הוא דיבר עם אבא שלו, איך הוא לא העיז להסתכל לאבא שלו בעיניים, איך פעם היתה יראת כבוד מההורים, אמנם אנחנו לצערנו דור שונה כי בדור קודם, מי היה מעיז לדבר להורים שלא בכבוד? ... ופתאום הוא רואה את הבן שלו לא רק שמסתכל בעיניים כשמדבר אתו, אלא הוא גם מתחצף אליו, הוא משתגע ולא יודע מה לעשות. אבל ההבדל הוא, שאבא שלך כשילד אותך הוא אכל אוכל כשר ומהודר, הכל בא ישר מהשדה, את הלחם והכול עשו בבית, היו דברים פשוטים בלי הרבה בעיות של כשרות, משא"כ היום בכל המזון התעשייתי מעורב כל כך הרבה חומרים, ולכן לצערנו הנושא של הכשרות מסובך ביותר בדור שלנו, והנה גם התוצאות

של זה, אנחנו רואים הרבה יותר חוצפה אצל ילדים, (חוצפא יסגי) ולא קל בחינוך הילדים, ומתקיים כפשוטו – "אויבי איש אנשי ביתו", וזה נורא, אז מה שניתן לנו בידיים שלנו להציל את עצמנו ע"י זהירות במאכלים, זה משתלם !!!, כפשוטו – פשוט משתלם לאדם להרוויח ילדים טובים וקדושים.

וזה הפירוש הראשון. בביאור הקשר בין שתי הפרשיות, שעל ידי שאדם זוכה לאכול מאכלים קדושים, ממילא הוולד שנוצר מאלו המאכלים יהיה קדוש וטהור.

הפירוש השני – בשיחות הר"ן (סי' קל"ב) רבנו מביא את הגמרא בנדרים (דף פ"א): ששואלת, מפני מה אין מצויין תלמידי חכמים שיצאו בניהן תלמידי חכמים? (זה מאוד מוזר, אתה רואה את האבא ת"ח גדול אתה מצפה שגם הבן יהיה כזה, והרבה פעמים זה לא כך, אלא האבא רב גדול תלמיד חכם, והבן הוא במקרה הטוב יהודי טוב), עונה הגמרא: "מפני שלא בירכו בתורה תחילה". מפרש הר"ן, שלא ברכו ברכת התורה לפני הלימוד שלמדו. צריך לדעת, שהיום יש לנו סידור, כשמתפללים בסידור 'מודה אני', וברכות השחר, ואחר כך ברכות התורה, אין מצב שהוא לא אומר ברכות התורה, אבל פעם זה לא היה ככה, אלא כל אדם היה מחבר את התפילה לעצמו (כמבואר ברמב"ם הלכות תפילה פ"א ה"ד), ואמנם היו מברכים את כל הברכות, אבל על לימוד התורה לא הרגישו שצריך לברך, התורה לא היתה חשובה בעיניהם מספיק, ולכן נענשו שבניהם לא יהיו תלמידי חכמים, מחמת שלא יקרו את התורה, ולא היתה להם חשובה ומתוקה כמו מאכל טוב שצריך לברך עליו.

ה'בית הלוי' (פר' משפטים) מסביר יותר בעומק, שיש כלל, אדם לא מברך על תחילת המצווה, אלא על סיומה. לדוגמה כשאדם בונה סוכה, להלכה הוא לא מברך על עשיית הסוכה, (ולא כהירושלמי שאומר שמברכים) אלא רק כשיושבים בסוכה. הם הבינו שהתורה היא רק כלי עזר כדי שתדע את ההלכות, איך שומרים שבת איך מקיימים את המצוות, אך הם לא הבינו שהתורה היא דבר בפני עצמו, יש ללמוד את התורה גם בלי קשר לעשיית המצוות, אלא יש מצות תלמוד תורה, גם בדברים שאינם נוגעים למעשה, וגם הדברים שנוגעים למעשה, הלימוד בהם בעצמו הוא מצוה, מלבד מה שעיי"ז ידע איך לקים. אבל הם טעו בזה והיתה התורה בעינם רק הכשר מצוה, ולכן החשיבו את התורה כמו בניית סוכה שלא מברכים עליה, (אלא רק על הישיבה בסוכה, כשגומרים את המצוה או מברכים) ואותו דבר, היות שעיקר לימוד התורה הוא בשביל הקיום שלה, אז כשאני לומד אני עדיין רק מכשיר את המצוה, ולכן הם לא בירכו בתורה תחילה.

לימוד תורה קודם האכילה

רבנו מסביר בשיחות הר"ן בענין 'שלא ברכו בתורה תחילה' נקודה מאוד חשובה, (שזה גם מתקשר לעניין מאכלות אסורות) ואומר רבנו: כדי שהאוכל שלך יהיה קדוש וטהור, לא מספיק שהוא יהיה כשר

רואים בעולם, הכל זה בשביל נקודה אחת: בשביל ישראל שעלו במחשבה תחילה. ובענין קדוש זה הרחיב רבינו מאוד בלקוטי מוהר"ן (תורה י"ז), והוסיף שמתוך כל הבריאה כולה היא בשביל ההתפארות שיש להקב"ה מישראל, שדבר זה נוגע לכל פרט מהבריאה.

ולכן כל פעם שיהודי מושך נשמה, תדע שנשמת ישראל נמשכת מהחכמה הזו. מה הכוונה? מסביר בעל הפרד"ס שיש דבר עמוק מאוד והוא 'עשר ספירות המושרשות במאצילין', זה נקרא 'אור הצחצחות'. והביאור: יש עשר ספירות שהן הנהגות של הקב"ה כלפי הנבראים. אבל יש חידוש עצום שמבואר בחסידות (ובפרט בתורת הבר"ה), שיש עשר הספירות המושרשות במאצילין כלומר, שגם במאציל העליון אעפ"י שכולו אחד, כבר בו כביכול יש כבר את השורש של עשר הספירות. ושם בחוכמה של עשר ספירות המושרשות במאצילין, שמה נמצאות הנשמות של עם ישראל, ולכן כשהאבא רוצה למשוך נשמה משם לבנו, צריך להאיר במקום הגבוה הזה, שזה נקרא שורש הנשמות. ואומר רבנו שזהו: 'שלא ברכו בתורה תחילה', היינו: 'לברך ולהאיר בלמוד תורתו בשורש הנשמות הינו במחשבה תחילה פי שם שרשנו'. כי כשאדם לומד תורה, הוא צריך לברך ולהרבות את הבחינה הזו 'ברכו' זה מלשון 'ריבוי', הם לא הירבו את המחשבה תחילה, את ספירת החוכמה המושרשת במאציל העליון, כדי שתימשך לך נשמה קדושה ובנים קדושים.

האבא יכול לראות בין הבנים, יש בן שנולד לו בזמן שהוא היה בתקופה רוחנית טובה, ויש בן שנולד לו בתקופה לא טובה בתורה ויראת שמיים, והוא רואה את ההבדל בין שני הבנים הכול תלוי בנו, הכול תלוי במחשבה של התחילה והראשית. אומרים בשם הצדיקים: חינוך של הבן מתחיל לפני היווג. וזה העומק של רבנו, והדבר הזה מחייב כל יהודי לקדש עצמו.

כיצד אפשר לתקן את עצמו אפילו אם אביו לא האיר בשורש הנשמות

נשאלת השאלה: מה יעשה אדם שלא נולד להורים קדושים? התשובה: תמיד אפשר לתקן. איך מתקנים את הנקודה הזאת? רבי נתן הקדוש מסביר (ליקוטי הלכות הל' בציעת הפת ה"ה אות ל') בשם האר"י ז"ל (שער רוח הקודש דף מב:), "הארת נפש הצדיק נשארת על קברו הקדוש ומאירה בכל עולם העשייה". הארת נפש הצדיק חופפת כל הזמן על הקבר שלו וכשאנחנו באים לשם אנחנו מעוררים את נפש הצדיק. איך מעוררים את הנפש של הצדיק? כשבאים לציין צריך ללמוד את התורה שלו, ושלומודים את התורה שלו מושכים ההארה שיהיו שפתותיו דובבות בקבר, וגם אתה מושך אליך את ההארה של נשמת הצדיק שתמיד נמצאת על קברו הקדוש. ומסביר רבי נתן דבר מפליא ואומר: "כי הצדיק שעסק כל ימיו בתורת חסד, שלמד תורה על מנת ללמודה, וכדי לעורר שורשי נפשות ישראל שבתורה, זה הצדיק

מהודר מאה אחוז. אלא צריך עוד דבר חשוב, ללמוד תורה לפני האכילה. ע"י שאתה לומד תורה ואחר כך אתה אוכל, אתה מקדש את האכילה. וזו הכוונה "שלא בירכו בתורה (שלא למדו תורה) תחילה (לפני האכילה)", רבנו מסביר, שכל טיפת הזיווג נעשית מהמאכלים שאכלת, ואם לא הייתה ברכה של תורה תחילה לפני שנוצרה הטיפה ממילא הטיפה הזאת לא תוליד בנים קדושים, ולכן צריך לברך בתורה תחילה, וכל פעם לפני שאדם אוכל ילמד תורה, לא להתחיל את היום באכילה אלא להתחיל את היום בתורה.

ויש בדבר הזה נפקא מינה, כי צריך לאכול פת שחרית, אז יש יהודים צדיקים שאחרי התפילה הם לומדים 'חק לישראל', לפני ארוחת בוקר, ואז מברכים את האכילה כי עושים קודם האכילה לימוד תורה, או אדם שיש לו סדר של דף יומי או חסידות או אפילו תהלים קודם או אחרי התפילה, הוא לא מגיע לארוחת בוקר ישר אחרי תפילת שחרית. אבל מי שאוכל אחרי התפילה מיד ולא למד תורה קודם, (אני לא מדבר על מי שאוכל לפני תפילה שזה אסור לפי השולחן ערוך, בין בחול ובין בשבת), הוא בבחינת 'לא ברך בתורה תחילה', ובמי זה מתנקם? בו בעצמו, בילדים שיהיו לו, כי הוא לא ברך בתורה תחילה, והאוכל שיער את הטיפת הזיווג הוא לא היה מבורך בתורה, וזה חלילה פוגם בקדושה של הילדים ח"ו. וזה עומק נפלא של רבנו הקדוש, שרואה את הסודות הפנימיים שבכל דבר, ומגלה לך שאדם חייב לפני אכילה ללמוד תורה, וזהו 'חוק כל יעבור', ואם לא מסתדר לו ללמוד אחרי התפילה, אז לפחות חק לישראל, אל תדחה את זה אחרי ארוחת בוקר, כי זה מה שמברך את הארוחת הבוקר שלך.

יש עוד מנהג טוב, שאדם (בפרט אם הוא לא רגיל לעסוק בתורה) לפני הארוחה יקבע לעצמו לומר שני פרקי תהלים שיודע בע"פ. ובאמת כך היו נוהגים להגיד כמה פרקי תהילים לפני האוכל כדי לקיים את העניין 'לברך בתורה תחילה'.

צריך קודם האכילה להאיר בשורש הנשמות

ובעת נגיע ליהלום שרבנו הקדוש מחדש בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ד אות ד'), רבנו מסביר: "מפני מה תלמידי חכמים אין בנייהם תלמידי חכמים? מפני שלא ברכו בתורה תחילה, שצריך כל אדם ובפרט תלמיד חכם, לברך ולהאיר בלמוד תורתו בשורש הנשמות הינו במחשבה תחילה פי שם שרשנו". ונבאר את הדברים: המדרש אומר (בראשית רבה א, ד) "ישראל עלה במחשבה תחילה", הפשט הפשוט של המדרש: לפני שהקב"ה ברא את העולם, היה לו מחשבה ראשונה שהיא הייתה סוף מעשה, ו'סוף המעשה במחשבה תחילה', והמחשבה והתכלית של כל הבריאה היא: לברוא את עם ישראל, ולכן הוא יצר את כל העולם בצורה שיצר אותו, כדי שזה יתאים לעם ישראל, שיהיה בחירה וניסיון לעם ישראל, ושיהיה שפע לעם ישראל, כל הדברים שאנחנו

בזכות שהצדיק הקדוש עסק כל ימיו בנקודה הזאת להאיר בשורשי נשמות ישראל כדי להחזירם בתשובה, והבאנו שאמר רבי נתן, שבוה הצדיק עדיין ממשיך לעסוק בזה עד היום, כלומר גם אחרי פטירתו, וזה מועיל לאדם מאוד.

יש כלל (כמו שדיברנו כמה פעמים), אתה לא יכול לבקש מהצדיק שייעשה פעולה, אם הוא לא התחייב עליה, כלומר, אם הוא לא אמר את התורה הזאת והחידוש הזה, הוא פחות מחייב אליה, אבל מי שכן אמר את התורה הזאת שהוא רבנו הקדוש, וכפי שפירש את דבריו רבי נתן, אצלו אתה מגיע עם צ'ק פתוח על שמו, שכתוב שמה בחתימה "רבנו נחמן בן פייגא", והוא חתום על הצ'ק הזה, ואני מגיע לציון עם הצ'ק הזה ואומר לצדיק: "רבנו אתה אמרת שמי שפה לומד את התורה שלך בציון הקדוש, אתה מאיר בשורש נשמות ישראל, אני לא יודע מה הסיפור שלי, אך אני מבקש ממך שתאיר בשורש הנשמה שלי, כדי שאני יוכל לתקן את נשמתי ועי"ז אהיה תלמיד חכם" (אפילו אם אבא שלי לא האיר בשורש נשמתי, זה מועיל מאוד לאדם).

כעת אחרי שחזרו מהצדיקים ומרבנו הקדוש, עם כל האורות העצומים והמתנות שקבלנו, יש לנו יותר להתחזק בעבודת השם, בתורה ובתפילה בכוונה, וכבר מעכשיו להגביר את הכיסופים והרצינות לפעם הבאה, ובפרט על הנסיעה שלנו לראש השנה של רבנו שעולה על הכל, וכבר יש לנו געגועים וכיסופים, ובעזרת השם יתברך בזכות הגעגועים והכיסופים לראש השנה נזכה כולנו להיות ביחד עוד הפעם שם באומן בעזרת השם, אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

(מוקדש לע"נ צביה בת סאלם - צדוק בן צאלח - חיים בן מוסא ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.)

אפילו כשנסתלק הוא עוסק בזה להחזיר כל העולם למוטב, על ידי שממשיך על כל אחד הארה משורש נשמתו שבתורה".

רבותיי כולנו בעלי תשובה, כל אחד בדרגה שלו והסיפור שלו, יש הרבה שלא זכו שאבא שלהם למד תורה לפני ההולדה שלהם, טוב מה אפשר לעשות, עכשיו אני רוצה להיות צדיק וקדוש, מה עושים? יש לך תיקון אתה הולך לציון קדוש, אתה נוסע לרשב"י, אתה מגיע לרבנו הקדוש, ששם הארת נפש הצדיק נשאת על קברו הקדוש, וכשאתה מגיע ולומד את התורה שלו (וכן כשאתה קורא תהלים ותיקון הכללי) אתה גורם שהוא יוסיף הארה בשורש הנשמה שלך, והוא יתקן ויאיר בשורש נשמתך את מה שאבא שלך לא עשה.

סיכום הדברים למעשה

כדי שיהיה לנו ביד את הדברים שדיברנו עליהם, נעשה איזה סיכום קטן כדי לזכור את הדברים. למדנו שלושה דברים, כיצד אדם זוכה לקדש את טיפת הזווג: א. דברי הרמב"ן. ב. שיחות הר"ן, ג. וליקוטי מוהר"ן. והרמז לשלושת הפירושים האלה שהם בבחינת: מחשבה, דיבור, מעשה.

נתחיל במעשה (כמו שאמרנו חז"ל 'המעשה הוא העיקר') - המעשה הוא לקבל על עצמנו יותר להיזהר בקדושת האכילה, לאכול מאכלים כשרים לחלוטין בכשרות מהודרת, ליזכות שהבית שלנו יהיה כשר, חלב ובשר בנפרד, כל אחד לפי מה שצריך, ומה שיודע שלא בסדר לתקן, ומה שלא יודע ילמד או יעשה שאלת רב. מאוד להיזהר על מה שנכנס לפה. וזה המעשה ליזכות לבנים קדושים וטהורים. וכמו שפירש הרמב"ן, שע"י הזהירות ממאכלות אסורות זוכים לילדים צדיקים.

הדבר השני - הדיבור. כמו שאמר רבנו בשיחות הר"ן, שלפני שאתה אוכל, תלמד תורה, אם הרבה ואם מעט, והעיקר לא לבא לארוחת בוקר מיד אחרי תפילה בלי תורה, אלא לבא לארוחת בוקר אחרי שלמדת תורה, ומינימום חוק לישראל, ומינימום שבמינימום שני פרקי תהלים. הכלל הוא: לא לאכול בלי שלמדתי תורה. זה עניין הדיבור.

הדבר השלישי - המחשבה. לכוון בלימוד תורתו להאיר בשורש הנשמות. ופה זה מתחלק לשני דברים: א. העניין של קודם הזיווג, שאדם מכוון במחשבה בשעה שהוא לומד תורה להאיר בספירת החכמה המושרשת במאצילה, אשר שם מושרשות נשמות ישראל, כדי למשוך משם נשמה קדושה לבניו. ב. מה שנוגע אלינו יותר למעשה, להיות בציונים של צדיקים ובפרט בציונו של רבינו הקדוש, וע"י שזוכים להיות בציון של הצדיק, שם אפשר לתקן אפילו את מה שאבא שלי לא תיקן. והנקודה היא לכוון ליזכות שם לקבל מהארת נפש הצדיק ששורה על הציון שלו, את ההארה שבספירת החכמה של המאציל העליון,